

نماد و نشانها در شماره‌ها

ایوب گبانچی

نماد و نشانه در شماره‌ها

ایوب گبانچی

آمه

سرشناسه	: گیانچی، ایوب، ۱۳۴۹ -
عنوان و نام پدیدآور	: نماد و نشانه در شماره‌ها / ایوب گیانچی.
مشخصات نشر	: تهران : آمه، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۹۶ ص.
شابک	: 978-600-8557-22-7
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا
موضوع	: علایم و نمادها
موضوع	: Signs and symbols
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۹۷ ن ۸۲/۳۹۹
رده‌بندی دیویی	: ۳۰۲/۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۶۰۰۱۰۷

انتشارات آمه

میدان فردوسی- خیابان فرصت- ساختمان ۵۴ تلفن: ۸۸۳۱۹۵۵۸-۸۸۸۴۷۰۴۴

نماد و نشانه در شماره‌ها

• نویسنده: ایوب گیانچی

• ناشر: آمه

• خدمات نشر: واحد فنی سبزان

۸۸۳۱۹۵۵۷-۸۸۳۴۸۹۹۱

• نوبت چاپ: اول ۱۳۹۸

• تیراژ: ۳۰۰ نسخه

• قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

• چاپ و صحافی: خجسته

فروش اینترنتی و از طریق آی‌آی‌کتاب www.iiketab.com

شابک ۷-۲۲-۸۵۵۷-۶۰۰-۹۷۸ 978-600-8557-22-7 ISBN

تو این را دروغ و فسانه مخوان
به یکسان، روشن زمانه بدان
ازو هر چه اندر خورد با خرد
دگر بر ره رمز، معنی برد

(فردوسی)

سیاهه (فهرست)

سرنامه (عنوان)	رویه (صفحه)
پیش درآمد	۷
صفر مطلق (Absolute Zero)	۱۱
صفر (Zero)	۱۲
یک (One)	۱۳
دو (Two)	۱۵
سه (Three)	۱۷
چهار (Four)	۲۱
پنج (Five)	۲۵
شش (Six)	۲۹
هفت (Seven)	۳۱
هشت (Eight)	۳۸
نه (Nine)	۴۰
ده (Ten)	۴۳
یازده (Eleven)	۴۴
دوازده (Twelve)	۴۶
سیزده (Thirteen)	۵۰
چهارده (Fourteen)	۵۲
پانزده (Fifteen)	۵۳
شانزده (Sixteen)	۵۴

۵۵	هفده (Seventeen)
۵۶	هجده (Eightteen)
۵۷	بیست (Twenty)
۵۸	بیست و یک (Twenty One)
۶۰	بیست و دو (Twenty Two)
۶۱	بیست و سه (Twenty Three)
۶۲	بیست و چهار (Twenty Four)
۶۳	بیست و پنج (Twenty Five)
۶۴	بیست و نه (Twenty Nine)
۶۵	سی (Thirty)
۶۸	سی و سه (Thirty Three)
۶۹	سی و شش (Thirty Six) - سیصد و شصت (Three Hundred Sixty)
۷۰	چهل (Fourty)
۷۲	چهل و نه (Fourty Nine)
۷۳	شصت (Sixty)
۷۴	شصت و چهار (Sixty Four)
۷۵	هفتاد (Seventy) - هفتاد و دو (Seventy Two)
۷۷	سد (صد) (Hundred)
۷۹	چهار صد (Four Hundred)
۸۰	هزار (Thousand)
۸۳	ده هزار (Ten Thousand)
۸۵	واژه نامه
۹۱	یاری نامه ها
۹۳	نمایه

پیش در آمد

نشانه‌شناسی دانشی است که به خوانش نشانه، نماد، زبان‌ها، رمزها و فرایندهای آن می‌پردازد. رولان بارت می‌نویسد که نشانه‌شناسی دانش ارزش‌هاست. اما نماد یا سمبل عبارت از به کار بردن نشانه‌هایی در معانی و مفاهیم گوناگون است، همان‌گونه که معنا مفهومی است که یک نشانه بیانگر آن است. به عبارتی دیگر، نماد، نشانه، مفهوم و آواشناسی و معنا پیوند تنگاتنگی با هم دارند. انسان‌های نخستین برای درک زندگی، طبیعت، مرگ، باران، تندباد، بیماری، شب و روز، آسمان، ستاره‌ها، خورشید و... برای خود، معانی، نشانه و باورهایی ساخته بودند و برخی از این نمادها، نشانه‌ها، باورها و معانی تا زمانه ما باشنده‌گی دارند.

یگان شمارش و شماره‌گان در روزگار کهن، نه تنها برای شماردن به کار می‌رفت، بلکه بن‌مایه‌ای از معنی، نماد و نشانه برای انسان‌ها داشت. برخی از شماره‌ها فراتر از یک شماره کاربرد داشتند، چه در مفاهیم سیاسی، فلسفی و چه در ریاضیات و ستاره‌شناسی و چه در تاریخ، و استوره‌شناسی.

"صفر، یک، دو، سه، چهار، پنج، شش، هفت، هشت، نه، یازده، دوازده، سیزده، بیست، بیست‌ویک، بیست‌ودو، بیست‌وچهار، سی، سی‌وشش، چهل، هفتاد، هفتادودو، هشتاد، صد، هزار، ده‌هزار" از این شماره‌ها هستند.

بازنمایی واکاوی شماره‌ها از دیرباز کانون توجه اندیشمندان، ستاره‌شناسان، فیلسوفان و... بوده و هست. جالب‌تر اینکه، اقوام، تیره‌ها و فرهنگ‌های گوناگون

در این باره یا با هم پیوندهایی دارند و یا از هم وام‌گیری کرده‌اند. برای مثال، اشوزرتشت به همراه ۷۲ تن از یارانش در آتشکده بلخ به دست لشکر توربراتوش تورانی کشته می‌شوند. در رویداد کربلا نیز حسین بن علی، امام سوم شیعیان، به همراه ۷۲ از یارانش به دست لشکر ابن زیاد، کارگزار یزید بن معاویه، کشته می‌شوند. و یا دوازده ماه سال که در بیشتر کشورها و یا اقوام یکی هستند تنها نام‌هایشان با هم متفاوت است، افلاطون برای دانش شماره‌گان جایگاهی بسیار بلند از شناخت و آگاهی می‌دید و شماره‌ها را گوهر هماهنگ‌کننده میان کیهان و درون انسان می‌دانست. فیثاغورس و بویتیوس نیز باوری همانند افلاطون داشتند. فیثاغورس گفته بود که جهان را شماره‌ها اداره می‌کنند.

در اندیشه آرتک‌ها، شماره‌ها دارای فرهنگی کیهانی هستند. هریک از شماره‌ها به خدایی، به رنگی، به جایگاهی در کهکشان‌ها، و به شومی و خجستگی روزها بستگی داشتند. مارتین قدیس می‌گفت: شماره‌گان تنها آشکاره‌های ریاضی نیستند، بلکه پایه‌های جاودان حقیقت و راستی هستند. شماره‌گان اندیشه‌ها و چگونگی را نمایان می‌کنند. چینی‌ها در واکاوی شماره‌گان به جستجوی کلید هماهنگی میان جهان مهین و جهان کهن و هماهنگی میان قوانین کشور با قوانین آسمانی می‌پرداختند.

پ-ان-کو، رخداد نگار روزگار خاقان یائو، دانش بازنمایی شماره‌گان را در مینگ دانگ (زیچ‌خانه) به دو دسته هی و هو بخش می‌کند، جهان کوچک (زمین) و جهان بزرگ (کیهان بی‌کران).

در برخی از قوم‌های آفریقایی، افراد شمار همسران یا فرزندان یا دام‌های خود را به کسی نمی‌گفتند، زیرا شماره‌گان را دارای روح، رازآمیز، آن‌جهانی و نادیدنی می‌پنداشتند.

شماره‌گان و یگان شمارش همچنین در پیشرفت و دگرگونی زندگی آدمی نقش پررنگی داشته‌اند، از ترکیب مواد شیمیایی، گیاهی تا دارو، و از رصد ستاره‌گان و اباختران (سیارات)، هندسه، ریاضی، آمار، فیزیک، شیمی،

تاریخ‌نگاری، زایش و مرگ تا شمارش فاصله میان شهرها، کشورها، و از محاسبه سرمایه تا اندازه‌گیری میعانات نفتی و گازی، و از حسابداری و آمار تا ورزش و زمان‌سنجی، همه و همه، با دانش حساب و شماره‌ها انجام گرفته است، و نه تنها از نگاه چندی (کمی) بلکه از نگاه چگونگی (کیفی) بر زندگی و آفرینش تاثیر به‌سزایی داشته است.

پاینده باشید

ایوب گبانچی

صفر مطلق (Absolute Zero)

دمای $-273/15^{\circ}\text{C}$ که بنابر نظریه‌های ثابت‌شده ترمودینامیک و مکانیک آماری، پایین‌ترین دمای ممکن است. در دمای صفر مطلق، حرکت گرمایی تصادفی اجزای ماده در کمترین اندازه، و نظم ساختاری آن در بالاترین اندازه است.

صفر (Zero)

مایاها نخستین تباری بودند که به شماره صفر پی بردند و مفهوم آن را ساختند. در نگاره‌های به‌جامانده، صفر با یک ماریچ نشان داده شده است (بی‌پایانی بسته در یک بی‌پایانی باز).

این شماره به‌خودی‌خود ارزش شمارشی ندارد، اما به خاطر جایگاهش به همه‌چیز ارزش می‌دهد. هنگامی که پس از شماره‌گان، در ریاضیات در سوی چپ قرار بگیرد، ارزش آنها را افزایش می‌دهد و هنگامی که ارزش پدیده‌ای یا کالایی و ... را با صفر هم‌سنگ می‌کنیم، یعنی آن مورد، ارزش یا بهایی یا کیفیتی، کمیتی چندانی ندارد.

گاهی صفر، در باور عوام، نماد کسی است که هیچ ارزشی ندارد، مگر آنکه به نام نماینده از آن یاد شود. همچنین مفهوم صفر در بیان فاصله میان زمان و مکان، آفرینش کیهان، هستی، نور و ... کاربرد دارد. صفر درجه، زمان صفر، صفر کیلومتر، زیر صفر.

یک (One)

یک نشانه حرف نخست و شماره نخست در الفبای فارسی و عربی است. شماره یک به چم (معنی) احد و واحد رمز خدای یگانه است. همچنین رمز نخستین انسان است. یک نماد بهترین و برترین نیز می‌باشد. یک نماد باشنده‌گی، و گوهر اصلی است. یک نشان از انسان ایستاده دارد، تنها جانداري که روی دو پا می‌ایستد.

۴ گنون، فیلسوف یونانی، می‌نویسد: یک وحدت است، وحدت وجود مطلق، وحدتی نه به اندازه‌گیری رایج، بلکه وحدتی با خدای یگانه متعالی است.

۴ ک. گ. یونگ^۱، روان‌شناس سوئیسی نامدار، می‌گوید: همه نمادهای یگانه‌گردان نام‌گذاری شده نمادهایی هستند که گرایش به آشتی دادن ناهمسان‌ها (امتداد) دارند تا به پیوندی یگانه از امتداد برسند. نماد یگانه‌گردان از نیروی روانی بسیار توانمندی برخوردار است.

۴ در میان آرتک‌ها و مایاهای مکزیکی و گواتمالا، خدای رعد، ارباب باران، خدای باروری زمین و فرآورده‌های گیاهی، یک‌پا^۲‌اند. در آمریکای جنوبی در میان اینکاها، در آسیا میان سامواها و در استرالیا میان ویرادیوری‌های جنوب، خدایگان تندباد یک‌پا، یک دست و یک چشم دارند.

۴ در چین باستان، دیدن پرندۀ یک‌پا را به فال باران می‌گرفتند. در جنوب آفریقا، جادوگر همراه با گاو میش را نماد خدای باران، که یک‌پا داشت، می‌دانستند.

1. k.G.jung (1875-1961)

2. One-Legged

۴ هفایستوس (وولکانوس)، خدای آتش، پسر هرا و اورانوس، و شوهر آفرودیت، لنگ بود.

۴ در برخی اقوام، به خدایان یک دست نیز باورمند بودند. تیر^۱، خدای اسکاندیناوی پسر اودین^۲، خدای با قدرت شناخته می‌شود. تیر یکی از دستان خود را از دست می‌دهد تا خدایان دیگر رهایی یابند. این کار وی نماد دادگری نیز به شماره می‌آید.

۴ یک‌های ام. کا. اس. (Mks units) بنیادی که در دانش‌ها به کار برده می‌شود مانند متر، کیلوگرم و ثانیه برای بلندی (طول)، وزن، زمان و پایه یک‌های اس. آی (SI) را که هم‌اکنون متداول است ساختمند می‌کند.

۴ یک‌های اس. آی که بر پایه MKS است در جریان الکتریکی، دما، درخشندگی و وزن مولکولی کاربرد دارد.

زبانزد (ضرب‌المثل) پارسی

- ۴ یک دست صدا ندارد.
- ۴ یک روده راست تو شکمش نیست.
- ۴ یک گوشش در است یک گوشش دروازه.